

De apostelvergadering in Jeruzalem

Handelingen 15:1-35

De kwestie van de besnijdenis

Paulus en Barnabas verbleven na hun eerste zendingsreis geruime tijd bij de discipelen in Antiochië (Hand. 14:28). God had voor de volken een deur van geloof geopend (vs. 27), dat wil zeggen dat de heidenen zich massaal bekeerden en als levende stenen aan het geestelijke huis van God werden toegevoegd. Vol blijdschap en enthousiasme hadden Paulus en Barnabas hierover verslag uitgebracht, maar al snel kwam er een einde aan de vreugdevolle stemming door het bezoek van leraars uit Judea.

‘En sommigen die waren gekomen van Judea, leerden de broeders: Als u niet wordt besneden naar het gebruik van Mozes, kunt u niet behouden worden.’ (Hand. 15:1).

De gemeente in Antiochië bestond grotendeels uit onbesnedenen uit de volken, die de wet van Mozes niet onderhielden. Paulus en Barnabas hadden ook nergens geëist dat de gelovigen uit de volken zich zouden laten besnijden, en al helemaal niet dat zij de wet moesten onderhouden! Integendeel, de onbesneden gelovigen werden vermaand om met het voornemen van hun hart bij de Heer te blijven (11:23), en de Joden en proselieten moesten ook bij de genade van God blijven (13:43). Dus niet Mozes en de wet, maar de Heer en Gods genade!

Sommigen uit Judea dachten daar echter anders over, zij waren gekomen om duidelijk te maken wat er volgens hen van de onbesneden bekeerlingen werd verwacht. Zij wierpen zichzelf als leermeesters op en beweerden dat men niet behouden kon worden als men zich niet naar het gebruik van Mozes liet besnijden. Dit was volledig in strijd met de leer die Paulus en Barnabas hadden verkondigd. Zij hadden nota bene een heel jaar in Antiochië onderwijs gegeven aan de discipelen (11:26), en nu probeerden deze jудаïsten om een einde te maken aan het werk van de genade van God (11:23).

Paulus en Barnabas konden dit niet over hun kant laten gaan, en binnen de kortste keren ontstond er een woordenstrijd: het was de genade versus de wet. Wettische mensen vinden de genade niet voldoende; en ze zijn bijzonder gevaarlijk, omdat ze twist en

tweedracht veroorzaken in de gemeente. Paulus liet zich dan ook bijzonder fel uit over deze jудаïsten; hij noemde hen *‘binnengeslopen valse broeders, die zich hadden binnengedrongen om hun vrijheid te bespieden die zij in Christus Jezus hadden, met het doel hen tot slavernij te brengen’* (Gal. 2:4). Wanneer het hen lukte de discipelen in Antiochië onder de wet te brengen en dus onder de slavernij van de wet, zou dit invloed hebben op alle gemeenten. Hier was de waarheid van het heil in Christus in het geding. Met andere woorden: het volbrachte werk van Christus was niet voldoende om behouden te worden, men moest zich ook laten besnijden en de wet van Mozes onderhouden. In de brief aan de Galaten bestrijdt Paulus deze dwaalleer (vgl. Gal. 2:15-16; 5:2-4).

Het zuurdeeg was echter al werkzaam, de dwaalleraars hadden kennelijk enige aanhang gevonden onder de gelovigen uit de Joden. De eenheid van de gemeente in Antiochië was in gevaar. Vandaar dat men besloot deze twistvraag aan de apostelen en oudsten in Jeruzalem voor te leggen (15:2). Paulus, Barnabas en enige anderen uit hen werden naar Jeruzalem gezonden. Zij gebruikten de reis om in Fenicië en Samaria te verhalen dat de volken zich tot de Heer Jezus hadden bekeerd. *Deze boodschap gaf alle broeders grote blijdschap* (vs. 3). Als duidelijk is dat we in de weg van Heer zijn, moeten we ons niet laten ontmoedigen. De blijdschap van de broeders was een bemoediging van de kant van de Heer met het oog op wat hun in Jeruzalem te wachten stond.

In Jeruzalem deden zij opnieuw verslag van wat God met hen had gedaan (vs. 4). Er staat: wat *God* met hen had gedaan. Dit is belangrijk, want hiermee maakt de Heilige Geest duidelijk dat het geen mensenwerk maar Góds werk was. Enigen uit de farizeeën, die tot geloof waren gekomen, trokken zich echter niets hiervan aan en zeiden dat men hen moest besnijden en bevelen de wet van Mozes te houden (vs. 5). Deze vroegere farizeeën bevonden zich duidelijk nog op de bodem van de wet. De apostelen en oudsten vergaderden samen om deze zaak te bezien (vs. 6). Opnieuw veroorzaakte dit vraagstuk de nodige twist, maar door tussenkomst van Petrus werd hieraan een einde gemaakt (vs. 7-11). Nadat Barnabas en Paulus de gelegenheid kregen hun verhaal te vertellen (vs. 12),

nam Jakobus het woord (vs. 13). Simon Petrus had verhaald dat God Zich uit de volken een volk had aangenomen voor Zijn naam (vs. 14). Dit was in overeenstemming met de profeten, die dit reeds lang tevoren hadden voorgezegd (vs. 15-18). Hieruit concludeerde Jakobus dat men hen die zich uit de volken tot God hadden bekeerd, niet in moeilijkheden moest brengen door hun de joodse wetten en gewoonten op te leggen (vs. 19). Het geloof in Jezus Christus was genoeg voor de verlossing.

Toch waren er een aantal zaken waarvan de gelovigen, zowel Joden als heidenen, zich moesten (en moeten) onthouden (vs. 20):

- de verontreinigingen van de afgoden (dat wat aan de afgoden werd geofferd);
- de hoerij (iedere vorm van seksuele gemeenschap buiten het huwelijk);
- het verstikte (dieren die niet waren leeggebloed);
- het eten van bloed.

Alle aanwezigen waren het met Jakobus eens. De apostelen en de oudsten met de *hele gemeente* besloten daarop mannen uit te kiezen en hen met Paulus en Barnabas naar Antiochië te zenden: namelijk Judas, Barsabbas geheten, en Silas, mannen die voorgangers onder de broeders waren (vs. 27). In vers 6 staat dat alleen de apostelen en oudsten bij elkaar kwamen om deze zaak te bezien; het uiteindelijke besluit werd echter in overleg met de hele gemeente genomen. Als er belangrijke vraagstukken besproken worden door de oudsten, gaat dit de hele plaatselijke gemeente aan. Als er binnen de gemeente nog geen eenstemmigheid is over een bepaalde kwestie, mogen de oudsten hun wil niet doordrukken. Doen zij dit tóch, dan wordt alleen maar openbaar met wat voor soort herders we te maken hebben. Goede herders hebben geduld en doen er alles aan om de kudde van God bij elkaar te houden. Op het moment dat zij hun eigen zienswijze belangrijker vinden dan de eenheid van de gemeente, ontpoppen zij zich als *heersers* over de erfgoederen (1 Petr. 5:3). Waartoe dit leidt, kunnen we lezen in de derde brief van Johannes: Diotrefes en de zijnen bepaalden de koers van de gemeente, en wie het er niet mee eens was kon vertrekken!

Het besluit dat men in Jeruzalem had genomen, werd op papier gezet en de brief die gericht was aan de broeders van de volken in Antiochië, Syrië en Cicilië had als aanhef: *‘De broeders, de apostelen en de oudsten’* (vs. 23). Ook hieruit blijkt dat dit een besluit was waar de hele gemeente achter stond. Niet de apostelen en de oudsten werden als eersten genoemd, maar *de broeders*, een aanduiding voor de hele gemeente in Jeruzalem. In de brief werd op de eerste plaats duidelijk gemaakt dat de mannen die hen in verwarring hadden gebracht en hun zielen aan het wankelen hadden gemaakt, dit op eigen titel hadden gedaan. De apostelen hadden hun dit niet geboden, en zij distantieerden zich hiervan (vs. 24). Vervolgens

kwam aan bod wat men in Jeruzalem had besloten: *‘Want de Heilige Geest en wij hebben besloten u geen grotere last op te leggen dan deze noodzakelijke dingen: u te onthouden van wat aan de afgoden is geofferd, van het bloed, van het verstikte en van de hoerij’* (vs. 28-29). Als ze zich daarvoor in acht namen, zouden ze wél doen. Opmerkelijk is de vermelding dat de Heilige Geest als de eigenlijke Bron wordt gezien van het besluit. Wie zich tegen dit besluit verzette, zou zich dus tegen de Heilige Geest verzetten. Dit moeten zij die het bijv. met de huwelijksrouw niet zo nauw nemen, maar eens goed op zich laten inwerken!

In Antiochië werd de brief overhandigd, *‘en na deze gelezen te hebben, verblijdden zij zich over de vertroosting’* (vs. 31). En de broeders Judas en Silas, die door de gemeente in Jeruzalem waren afgevaardigd om de brief mondeling toe te lichten (vs. 27), vertroostten de broeders ook met vele woorden en versterkten hen (vs. 32). *‘Nadat zij nu enige tijd waren gebleven, lieten de broeders hen met vrede gaan naar degenen die hen hadden gezonden’* (vs. 33). Judas en Silas waren enige tijd bij hen gebleven om zo de gemeenschap met hen tot uitdrukking te brengen, maar ongetwijfeld ook om te zien of de vrede niet opnieuw verstoord zou worden. Toen dit niet het geval was, konden zij met een gerust hart terugkeren naar Jeruzalem.

‘Paulus en Barnabas bleven in Antiochië en leerden en verkondigden met nog vele anderen het woord van de Heer’ (vs. 35). In deze tijd moeten we de onenigheid plaatsen, die er in Antiochië ontstond tussen Petrus en Paulus (Gal. 2:11-21). Deze aanvaring tussen hen had immers plaats na de apostelvergadering in Jeruzalem (Gal. 2:1-10), en in de tijd waarin Paulus en Barnabas samen in Antiochië verbleven (Gal. 2:13). Het gedrag van Petrus was regelrecht in strijd met dat wat in Jeruzalem was afgesproken – *‘dit was in strijd met de waarheid van het evangelie’* (Gal. 2:14). Opnieuw dreigde er door het gedrag van Petrus een kloof te ontstaan tussen de Joden en de heidenen. Petrus werd dan ook in bijzijn van allen door Paulus vermaand.

Om over na te denken

‘Toen er nu strijd en niet weinig redetwist van de zijde van Paulus en Barnabas tegen hen ontstond’ (vs. 2).

De strijd van Paulus en Barnabas tegen de judaïsten uit Jeruzalem was een strijd naar Gods gedachten. Het was *‘strijden voor het geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd’* (Jud.: 3). En met het geloof wordt hier de geloofsleer bedoeld. Zoals we hebben gezien, werden dwaalleraars bepaald niet met zachte handschoenen aangepakt door Paulus. Zelfs Petrus werd in het openbaar vermaand vanwege zijn huichelachtige gedrag. Aanzien des persoons was er dus niet bij! Dit is vandaag wel anders. Dwaalleraars worden wel betiteld als *‘andersdenkenden’*, en wee degene die hun standpunten als dwaalleer bestempelt.

Wellicht hebt u al gehoord van de grote vijf? De grote vijf zijn 'vijf olifanten in een porseleinkast' en 'vijf nijlpaarden in het kippenhok'. Twee boekjes die tot doel hebben om elkaars standpunten te leren begrijpen en respecteren: *'het kweken van meer begrip voor het standpunt van de ander en daardoor het bevorderen van de onderlinge eendracht'*, aldus de schrijver van deze boekjesⁱ. Wat zijn dan deze standpunten waarover we van mening verschillen en waarvoor we meer begrip moeten opbrengen?

De vijf olifanten zijn: (1) Schepping of evolutie? (2) De plaats van homo's in de gemeente en het accepteren van homoseksueel gedrag. (3) De plaats van de vrouw in de gemeente. (4) De waterdoop (baby of geloofsdoop?). (5) De Heilige Geest (Persoon, werk, Geestesdoop, Geestesgaven).

De vijf nijlpaarden zijn: (1) Israël – Gods volk? (2) Islam – Allah een afgod of dezelfde als de God van de Bijbel? (3) Afval der heiligen – Eens gered altijd gered, of volharden tot het einde? (4) Hel – Verzoening, vernietiging of verlorenheid van goddelozen? (5) Occultisme – Bedreiging of belasting?

Het is niet mijn intentie om deze tweemaal vijf ⁱⁱ punten hier uiteen te zetten. Ik denk dat we onze energie beter kunnen gebruiken. Maar met verbazing vraag ik mij af wat de schrijver bezielt. Over een aantal punten kunnen we inderdaad van mening verschillen, maar over het merendeel mag geen enkele twijfel bestaan, dit schaart de Bijbel onder dwaalleer. Als de schrijver beoogt hiervoor begrip te kweken, is hij het spoor volledig bijster. Als iemand bijvoorbeeld de alverzoening leert, doet hij afbreuk aan het werk van Christus. Dit weegt net zo zwaar als de dwaalleer van

de jудаïsten, die zo fel door Paulus en Barnabas werd bestreden. Erger nog, de alverzoening leert dat iederéén behouden wordt, of je nu wel of niet hebt geloofd in het werk van Christus.

De jудаïsten leerden dat je iets moest toevoegen aan het werk van Christus om behouden te worden, en de alverzoeners leren dat je helemaal niets hoeft te doen om behouden te worden. Dat deze dwaalleer ernstige gevolgen heeft voor de prediking van het evangelie, illustreert de volgende anekdote: *In Engeland hield een alverzoener een straatprediking. Na afloop zei hij: volgende week zal ik verder over dit onderwerp spreken, en ik verzoek u allen terug te komen. Daarop gaf één van de luisteraars als antwoord: Dat hoeft niet. Als u geen gelijk hebt, hebben we uw leugens niet nodig, en als u wel gelijk hebt komen we toch allemaal in de hemel, zij het de een wat eerder dan de ander.*

De kracht van het evangelie – dat een mens Christus Jezus nodig heeft om aan het eeuwige oordeel van God te ontkomen – wordt door deze dwaalleer ondermijnd. Verdraagzaamheid is hier dan ook niet op zijn plaats. Volgens de Bijbel moeten we geen begrip opbrengen voor het standpunt van een alverzoener, maar hem bevelen geen andere leer te brengen (1 Tim. 1:3). De schrijver weet als geen ander hoe we met dwaalleraars moeten omgaan; de twistvragen die hij willens en wetens in het christelijk hoenderhok gooit, zijn volgens de Schrift verwerpelijk. Ze bewerken geen eendracht, maar twist (2 Tim. 2:23-26). De onderlinge eendracht die de schrijver denkt te bevorderen met het schrijven van zijn boekjes, is een eendracht die niet voortkomt uit de Heilige Geest. Waaruit dan wel? Daar mag u over nadenken!

ⁱ W.J. Ouweneel

ⁱⁱ Opmerkelijk dat de schrijver het getal vijf gebruikt. Het getal vijf spreekt in de Bijbel van de verantwoordelijkheid van de mens. 2 x 5 (10) spreekt dus van 'volledige' verantwoording. Misschien is het de schrijver ontgaan dat leraars door God volledig verantwoordelijk worden gehouden voor wat zij leren (Jak. 3:1)?

Oude Sporen 2011

